

ACADEMICIAN ALEXANDRU CIUBOTARU LA A 65-a ANIVERSARE

La 21 februarie 1997, Academia de Științe din Republica Moldova, Institutul Național de Botanică și Societatea de Botanică a Moldovei au sărbătorit pe domnul profesor Alexandru Ciubotaru, membru titular al Academiei și directorul Institutului, cu prilejul împlinirii vârstei de 65 de ani și a celor 40 de ani de prodigioasă activitate științifică și organizatorică. A fost o sărbătoare de mare cinstitoare a uneia din personalitățile marcante ale biologiei din Republica Moldova, cu penetrație în biologia universală, o sărbătoare de suflet care a reunit în jurul profesorului Alexandru Ciubotaru pe cei mai prestigioși oameni de știință din Chișinău, personalități ale vieții culturale și sociale din Republica Moldova, cercetători și prieteni apropiați, membri ai familiei, reprezentanți a numeroase organizații, asociații și instituții din țară, colegi din România și Rusia, toți aducând un călduros omagiu celui care este fondatorul actualei Grădini Botanice din Chișinău, fondatorul Școlii de Citoembriologie vegetală din Republica Moldova, autor al unui număr impresionant (peste 470) de lucrări științifice originale, monografii, culegeri, broșuri, articole de popularizare, indicații metodice, invenții, recenzii ș. a. Semnatarii acestor rânduri au avut prilejul de a prezenta, la această mare sărbătoare, omagii din partea Academiei Române- filiala din Iași, din partea Universității "Al. I. Cuza"- Facultatea de Biologie și Grădina Botanică din Iași.

Despre viața și opera academicianului Alexandru Ciubotaru s-a scris mult, în diferite reviste și cotidiane din Chișinău, între care am menționa doar revista lunară "Știința" (Cuvânt despre istoria Grădinii Botanice a Academiei de Științe din Republica Moldova) și săptămânalul "Literatura și arta" (Academicianul din grădina cu flori multe...). Radioul și televiziunea au marcat cum se cuvine jubileul la care ne-am referit și la care am participat.

În cele ce urmează vom prezenta doar pe scurt viața și opera colegului și prietenului nostru Alexandru Ciubotaru, botanist-citoembriolog bine cunoscut în România, cu care ne aflăm în relații de colaborare științifică de aproape trei decenii.

Alexandru Ciubotaru s-a născut la 20 februarie 1932, în satul Șipca, raionul Șoldănești, Republica Moldova. Urmărește cursurile școlii primare, ale gimnazului și ale liceului, după care în anul 1951 devine student al Institutului Agricol din Chișinău; după o activitate profesională de excepție, își trece licența în anul 1956, fiind încadrat imediat ca cercetător la institutul de profil

al Academiei de Științe, specializându-se în domeniul biologiei vegetale, al citoembriologiei în mod deosebit

În perioada 1956-1964 desfășoară o rodnică activitate științifică, obținând titlul de doctor în biologie în 1961 și de colaborator științific superior în 1963, participând activ și cu lucrări deosebit de bine apreciate la numeroase conferințe, simpozioane, sesiuni și congrese de specialitate, desăvârșindu-și perfecționarea în embriologie vegetală la renumite școli de profil din Leningrad (azi Sankt Petersburg), Kiev, Moscova și Lund (Suedia), bucurându-se de aprecierea unor iluștri înaintași, recunoscuți în fosta Uniune Sovietică și peste hotare.

La vârsta de 32 ani, în 1964 este numit secretar științific al Prezidiului Academiei de Științe a Republicii Moldova și director al Grădinii Botanice din Chișinău, pe care o conduce cu înaltă competență până în 1986, timp în care este remarcat pentru capacitatea sa organizatorică, puterea de muncă, exigența și fermitatea manifestate în conducerea secțiilor și laboratoarelor grădinii, în formarea de tineri cercetători, mai cu seamă născuți și trăiți pe aceste locuri, dornici de a dezvolta biologia vegetală în țară și de a forma la rândul lor noi discipoli.

În scurt timp, noul director se convinge de faptul că grădina botanică nu are perspective de dezvoltare pe amplasamentul din valea pârâului Durlești (din cauza ridicării continue a nivelului pânzei apei freactice, condiționată de vecinătatea cu unele lacuri din apropiere), lucru de care ne-am convins și noi cu ocazia unei vizite efectuate în 1968 la Chișinău, la invitația Laboratorului de Microscopie electronică, condus de bunul nostru prieten Boris Matienco, astăzi și domnia sa membru titular al Academiei de Științe.

Cu o energie greu de imaginat, insistent și foarte bine documentat, inimosul botanist reușește să convingă factorii de decizie pentru obținerea unui nou teren, pe care a început, din anul 1972, construcția noii grădini botanice, în fruntea căreia s-a aflat profesorul Alexandru Ciubotaru până în 1986 și, din nou, din 1996 conduce cunoscuta instituție de știință și educație, rod al multor ani de trudă, dar și frumoase împliniri. Cum bine se știe, succesele trezesc uncori invidie și chiar dușmănie; motiv pentru care profesorul Alexandru Ciubotaru este nevoit să părăsească instituția și țara în care se născuse și învățase. Formația sa științifică bine cunoscută, titlurile obținute, opera scrisă, capacitatea sa organizatorică îi permit ca în 1988 să obțină prin concurs postul de director al renumitei grădini botanice „Nikitin” din Ialta, pe care o conduce pe noi culmi până în anul 1996; este anul când profesorul Alexandru Ciubotaru este rechemat la grădina botanică din Chișinău, reluându-și funcția de director atât al acestui așezământ, cât și al Institutului de Botanică al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

În ceea ce privește opera sa științifică, aceasta este vastă prin direcțiile abordate și prin numărul lucrărilor publicate (peste 470), din care 20 de monografii, culegeri de studii și articole de biologie vegetală, broșuri, recomandări metodice, invenții ș. a. Este greu, nici spațiul nu ne permite, să analizăm o asemenea operă, care ne este bine cunoscută, având în vedere și preocupările noastre în domeniul botanicii.

Domnul Alexandru Ciubotaru urcă treptat ierarhia vieții științifice: doctor în biologie (1961), doctor habilitat (1971), profesor (1973), membru corespondent (1976) și membru titular (1992) al Academiei de Științe din Republica Moldova; totodată, în anul 1992 este ales și membru al Academiei de Științe din Crimeea.

Ca șef al Laboratorului de Citoembriologie vegetală, din 1964, a format o adevărată școală în domeniu, a trimis mulți tineri la doctorat în diferite republici ale fostei Uniuni Sovietice; tinerii de atunci sunt deja nume cunoscute astăzi, spre lauda și mândria mentorului lor-profesorul Alexandru Ciubotaru; până în prezent, sub directa sa conducere s-au format 35 de doctori în biologie și 5 doctori habilitați, care continuă opera începută cu 40 de ani în urmă de magistrul lor. Totodată, academicianul Alexandru Ciubotaru conduce doctoranzi și din alte țări, face parte din diferite comisii de doctorat, conduce consiliul specializat pentru susținerea tezelor de doctor habilitat în botanică, organism din care cu onoare facem parte și noi.

Ca cercetător, astăzi reputat om de știință, domnul Alexandru Ciubotaru a activat fructuos în domeniul embriologiei experimentale, strâns legat de problemele geneticii, selecției și ameliorării plantelor de cultură; domnia sa a emis ipoteza homeostatică a dublei fecundații, a formulat principiile gametogenezei la spermatofite, a promovat o serie de concepții legate de embrio-adaptație, de geneza unor organite citoplasmice, a lansat concepția neoplasmei zigotului ș.a.

Ca o recunoaștere a vastei opere științifice și organizatorice de până acum, academicianul Alexandru Ciubotaru este ales membru al Asociației Internaționale a Biologilor, membru în diferite consilii științifice din Chișinău și Ialta, membru al diferitelor asociații științifice din țară și de peste hotare, redactor la peste 50 de monografii și culegeri de studii editate în ultimele două decenii.

La cei 65 de ani ai săi, academicianul Alexandru Ciubotaru revine la conducerea grădinii, pe care cu efort propriu a fondat-o în urmă cu peste două decenii, cu o experiență bogată în domeniul organizării cercetării științifice, este plin de dinamism și idei înnoitoare, spre binele instituției și al colectivelor pe care le conduce.

Pentru toate aceste remarcabile realizări, pentru calitățile excepționale de organizator, pentru exemplul de patriotism și de muncă, pentru exigența, fermitatea dar și omenia de care a dat și dă dovadă în toate împrejurările, colegii botaniști ieșeni își exprimă întreaga lor admirație și îi doresc mereu tânărului academician, profesor și director Alexandru Ciubotaru, mulți ani de viață, îndelungată putere de muncă creatoare, alături de familie, elevi și colaboratori.

C. Toma, M. Mititiuc